

Vesa Vares

”Bobbyjen” ihannevaltakunta. Suomalaisen poliisin käsityksiä Britannian virkaveljistä maailmansotien välillä

ABSTRAKTI / ABSTRACT

Artikkelissa tarkastellaan suomalaisen poliisin kuvaa Britannian poliisista, sen tehtävistä, asemasta, menestyksestä ja vaikutuksesta omassa yhteiskunnassaan maailmansotien välisellä ajalla. Lähteenä on käytetty ajan suomalaisia poliisin ammattilehtiä. Arkistotasolle tämän kaltainen ilmiö ei ole jättänyt lähteitä. Brittiläinen poliisi edusti suomalaiselle poliisille monella tasolla roolimallin arvoista habmoa. Englannin poliisi oli tehokas, toimiva ja käytännöllinen, sen nauttima suosio kansalaisten keskuudessa ja materiaallinen asema olivat paremmat kuin Suomessa, ja brittiläisissä tavoissa oli oma pikantti eksotiikkansa. Britanniaa pidettiin edelläkävijänä myös naispoliisien merkityksen osalta. Englannista löytyi esikuvallisuutta myös poliisin ay-henkisille jäsenille. ”Bobbyjen” kansansuosiota ihailtiin ja suorastaan idealisoitiin, samoin Scotland Yardin ammatillista mahtavuutta. Tämä muistutti suuresti sitä, millainen kuva Britanniasta oli suomalaisten poliitikkojen ja muiden yhteiskuntasektorien piirissä. Viime kädessä Britannia oli kuitenkin kaukana, ja suora vaikutus tai suorat kontaktit jäivät niukoiksi. Saksa ja Pohjoismaat olivat viime kädessä arjessa ja ammatissa tutumpia suomalaiselle poliisille.

This article looks into the image which the Finnish police entertained about the British colleagues between the World Wars: the tasks, position, success and influence of these in the British society. The article uses the Finnish policemen’s professional periodicals as its source. The British policeman was often considered as a worthy role model by his Finnish colleagues. He was considered efficient, functional and to have practical common sense, and his popularity among the public and his material circumstances exceeded those of the Finnish policeman. There was seen some fascinating exoticism in the British traditions and manners as well. Britain was considered to be one of the frontrunners also in advancing the cause of women in the police forces, and it even gave an example of trade union movement among the policemen. The popularity of the “bobbies” among the public was admired and even idealized, and so was the professional might of Scotland Yard. However, at the end of the day Britain was far

from Finland, and direct influence and direct contacts remained scarce. Germany and Scandinavia were more familiar to the Finnish police in day-to-day professional practices.

Suomalainen poliisi, suomalainen poliisilehti, brittiläinen poliisi,
maailmansotien välinen aika

Vesa Vares, professori, Turun yliopisto, vesa.vares@utu.fi

Johdanto

Suomen historiassa maailmansotien väliset vuodet oletetaan usein niin politiikan kuin kansalaisyhteiskunnan osalta saksalaisen vaikutuksen dominoimaksi ajaksi. Todellisuudessa kyseiset vuodet olivat kansainvälisiltä näkökulmiltaan huomattavan paljon vivahteikkaampia, eikä Saksa ollut suinkaan ainoa suunta, josta vaikutteita ja esikuvia etsittiin. Poliittisesti aika oli Saksan ja Suomen suhteissa jopa hyvin ongelmallista aikaa. Turvallisuuspolitiikka ei olisi edes voinut suuntautua Saksaan, kun Weimarin Saksan aikana Saksa oli liian heikko voidakseen edes teoriassa toimia Suomen turvana, ja kaiken lisäksi se oli Neuvostoliiton ainoa ystävä Euroopassa. Hitlerin Saksaa puolestaan pidettiin Suomessa totalitarismin edustajana ja Euroopan rauhanhäiritsijänä, joka oli mahdollisimman huonoa seuraa.

56

Realistisemmat esitykset korostavat Saksan vaikutusta suomalaisen yhteiskunta- ja kulttuurielämään. Siinä yhdistyivät vanhojen kulttuurikontaktien perinteet ja joissakin tapauksissa kiinnostus uudenlaista aikaa ja yhteiskuntakehitystä kohtaan. Nämä piirit olivat myös hanakoita muistelemaan Saksan antamaa apua valkoisille vuonna 1918 Suomen sisällissodassa.¹ Tähän oli vahva pohja, sillä suomalaisen kansalaisyhteiskunnan lähes kaikki sektorit olivat saaneet merkittävimmät esikuvansa Saksasta. Saksasta oli saatu myös luterilaisuus, työväenliike oli järjestynyt saksalaisen ohjelman ja organisaatiomallin mukaan, saksa oli ylivoimaisesti parhaiten osattu vieras kieli Suomessa, tieteen mallit tulivat Saksasta, ja niin edelleen.

Tämä oli myös se reitti, jota ensin Weimar ja sitten kansallissosialistinen Saksa koettivat pitää yllä tunnistettuaan Saksan poliittisen epäsuosion Suomessa: koettiin vakuuttaa suomalaisille, että saksalainen yhteiskunta, tiede, kulttuuri ja kaikki muu arvostettu edusti edelleen vanhoja saksalaisia hyveitä ja että ei edes koetettu tuoda suhteisiin mukaan politiikkaa.²

Perinteen ja maantieteinkin syistä Saksa säilyi etenkin sivistyneistön parhaiten tuntemana ulkomaana. Populaarein ja vaikutusvaltaisin se ei kuitenkaan ollut, vaan tässä suhteessa sille oli ylivoimaiset kilpailijat – Ruotsi ja Britannia. Sen sijaan Ranska ei ollut suomalaisten valtaosalle koettu maa, ja Viro ja Unkari jaksoivat innostaa lähinnä akateemista nuorisoa. Britannia – jota tässä yhteydessä kutsutaan Englanniksi siitä syystä, että aikalaiset lähes poikkeuksetta tekivät niin – oli monessa suhteessa se ulkoma, jolla oli ajan Suomessa paras maine. Ruotsin osalta monet joutuivat kuitenkin nieleksimään kielipoliittista kiistaa ja pikkuvelitunnettaan.

Englanti oli etäällä eikä kieltäkään Suomessa tuossa vaiheessa yleensä tunnettu. Tämäkin oli kuitenkin tavallaan etu, koska hankaus- ja törmäyskohtiakaan ei kovinkaan helposti syntynyt. Lisäksi Englanti tuntui maalta, jonka vanavedessä päätyisi menestykseen. Sillähän tuntui olevan pettämättömän kyky olla suurvaltasodissa aina voittavalla puolella, se oli luonut valtavinman imperiumin sitten

Rooman, ja 1930-luvulla se pysyi parlamentaarisen demokratian majakkana, kun kaksi kolmasosaa Euroopasta sortui diktatuureihin. Sellainen demokratia kelpasi jopa useimmille vanhoillisille eurooppalaisille konservatiiveille, etenkin kun Englanninkin johdossa olivat useimmiten, ja etenkin 1930-luvulla, juuri konservatiivit. Maailmansodasta kärsineenäkin Englanti oli joillain talouden sektoreillakin, etenkin rahapolitiikassa, vahvempi, kuin Saksa, ja imperiumin oletettiin pitävän sen taloudellisilta resursseiltaan ylivoimaisena.

Suomessa oli maailmansotien välillä etenkin 1920-luvulla pyrkimyksiä saada Englanti kiinnostumaan Suomesta myös turvallisuuspoliittisesti. Erityisen aktiivinen tässä oli pitkäaikainen ulkoministeri, edistyspuoluelainen Rudolf Holsti (1919–22, 1936–38).³ Perinteiltään saksalaisystävällinen Kokoomuspuolue näki sekin vuodesta 1919 alkaen Englannissa vakuuttavimman suurvallan ja 1930-luvulla avoimesti mallin, kun puolue veti rajaa oikeistoradikalismiin ja alkoi kohdella oikeistoradikaalista IKL:ää poliittisena vihollisena. Kokoomuksen tuolloinen (1934–36) puheenjohtaja J.K. Paasikivi nosti puheissaan toistuvasti brittiläisen konservatismiin esikuvaksi, jonka mallia suomalaisen oikeiston tulisi seurata. Sen sijaan Saksan kansallissosialismi ja Italian fasismi olivat hänelle varoittavia esimerkkejä.⁴

Englannin poliittinen kiinnostus Suomea kohtaan ei kuitenkaan koskaan kohonnut sellaiseksi kuin monet suomalaiset olisivat toivoneet. Maat olivat kaukana toisistaan, keskinäisiä kulttuurisiteitä oli huomattavasti vähemmän kuin Suomen ja Saksan välillä, eikä Englannin politiikkaan historiallisesti kuulunut taata etäisten ja heikosti tunnettujen mannereurooppalaisten pikkuvaltioiden turvallisuutta. Englannin intressi Suomeen liittyi talouteen, ja siinä se kieltämättä oli merkittävä. Englanti oli Suomelle maailmansotien välillä selvästi paras kauppakumppani. Suomalaiselle puulle ja paperille oli runsaasti kysyntää, ja maiden välinen kauppatase oli Suomelle positiivinen. Suomen englantilaismieliset piirit löytyivät useimmiten elinkeinoelämästä, jossa englannin kieltäkin osattiin keskimääräistä enemmän.

57

Suomalaisessa kansalaisyhteiskunnassa oli kuitenkin laajemminkin kiinnostusta Englantia kohtaan, ja perimmäisenä syynä oli se, että Englanti tuntui menestyvän kaikessa. Systemaattinen tutkimus teemasta puuttuu, mutta tämä ilmiö näkyy esimerkiksi lukiessa eri ammattialojen aikakauskirjoja. Joskus kiinnostus ohitti jopa Saksan vastaavat ilmiöt. Osittain tähän saattoi olla syynä sekin, että englantilaisuus oli ”eksoottisempaa”. Saksalaiset mallit olivat tutumpia historiasta ja arjesta ja yhteiskunta muistutti pohjoismaista. Toisaalta Saksan ajautuminen totalitarismiin herätti uteliaisuutta. Silti kansallissosialismi sai suomalaiset ennemminkin aristelemaan yhteyksiä. Monien ammattisektorien professionaalinen kiinnostus Saksaa kohtaan heikkeni Hitlerin valtaannousun jälkeen, tai siitä oltiin haluttomia puhumaan, koska se oli poliittisesti arkaluontoista.⁵

Myös englannin kieli oli voittamassa alaa, osin edellä mainitun yleisen Englanti-kiinnostuksen kasvun, osin amerikkalaisten elokuvien takia. Toki se oli vielä paljon perässä siitä, kuinka laajasti Suomessa osattiin saksaa, mutta ilmiö oli tarpeeksi suuri huolestuttaakseen Saksan lähettiläitä Helsingissä ja saksalaisia kulttuuripiirejä yleensäkin. Vuonna 1933 Suomessa järjestetty ”Brittiläinen viikko” oli Englannin muodikkouden varsinainen manifestaatio, mikä näkyi ajan sanomalehdistön lukuisissa Britannia-artikkeleissa.

Seuraavassa tarkastellaan, onko vastaavaa kehitystä nähtävissä suomalaisen poliisin kuvassa englantilaisista virkaveljistään – näiden niin ammatillisesta, yhteiskunnallisesta kuin osin poliittisestakin asemasta. Millä tavalla samalla luotiin brittiläisestä poliisista positiivista tai kartettavaa mallia ja sen kautta näin ollen myös omaa poliisi-identiteettiä – joka oli yhteiskunnan säilyttäjän ja, Ilkka Levän väitöskirjan otsikkoa lainaten, tuohon aikaan ”kansallisvaltion teräsmiehen”⁶ identiteetti? Saatiinko sellaiseen esikuvaa Englannista? Millainen kuva avautui brittiläisestä yhteiskunnasta?

Lähteinä ovat Suomen poliisin ammatilliset lehdet, ensi sijassa päällystön äänitorvena toiminut *Suomen Poliisilehti* ja miehistöän äänenkannattaja *Poliisimies*. Kumpikaan lehti ei sinänsä erikoistunut

laajoihin yhteiskunnallisiin analyyseihin, saati poliittisten johtopäätösten lausumiseen, vaan ne olivat selkeästi näkökulmaltaan ammatillisia. *Polisimies* oli lisäksi järjestölehti. Valtaosa Englannin tai Saksan poliisia koskeneista artikkeleista keskittyi poliisityön näkökulmiin, ja usein artikkelit saattoivat olla suoria käännöksiä ulkomaisten poliislehtien artikkeleista. Lehdissä oli pääkirjoitukset, mutta ne keskittyivät lähes kokonaan poliisin ammattiasioihin ja asemaan suomalaisessa yhteiskunnassa. Ulkomaista puhuessaan nekin käsitteivät lähes aina ammatillisia asioita.

Suomalaisen poliisin ulkomaisia esikuvia maailmansotien välillä ja näitä esikuvia rakennuspuina poliisi-identiteettiin on tutkinut Juho Pitkänen lähteenään *Suomen Poliisilehti*. Hänen havaintonsa mukaan ”malleiksi sopivat 1920-luvulla etenkin herrasmiesmäiset britit, pohjoismaista demokratiaa edustavat naapurit ja modernisoituva Saksa”. Tässä artikkelissa syvennytään näkökulmaan Englannista ja ulotetaan tarkastelu 1930-luvun loppuun, jolloin myös vuonna 1929 perustettu *Polisimies* oli käytettävissä.⁷

Tutkimuksen metodina on lähteiden lähiluku, joka on suoritettu perinteisen lähdekritiikin keinoin. Näkökulmat ja arvostukset tulevat esille tulkinnoista ja usein pienistä maininnoista, eivät niinkään suurista julistuksista, sekä siitä, mitä mielipiteitä ja teemoja nostettiin esiin, vaikka mielipiteen alkuperä tulikin muualta. Muutamat teemat ja niiden yhteiskunnalliset kytkökset nousevat tätä kautta esiin. Tämä koskee myös pääkirjoituksia.

Korostettakoon, että suomalaisten poliisilehtien näkemysten ei oleteta voivan vastata brittipoliisin ja brittiläisen yhteiskunnan todellisuutta. Tämä ei myöskään ole tutkimuksen fokus eikä konteksti, vaan viimeksi mainittuna on suomalainen maailmansotien välinen yhteiskunta ja sen näkemykset. Poliisilehtien kirjoitukset lähtivät liikkeelle suomalaisesta todellisuudesta ja suomalaisesta yleisestä keskustelusta, yleisen tason näkemyksistä siitä, mitä Englanti ja englantilaisuus olivat, ja käyttivät näiden näkemysten mukaisesti brittiläistä poliisia esimerkkinä siitä, mitä poliisilaitos voisi olla Suomessakin. Englantilaisesta yhteiskunnasta ja politiikasta suomalaisella poliisilla oli yleisellä tasolla liikkuvat värittyneet positiiviset näkemykset, jotka nojasivat ajan yleisiin porvarillisiin, omasta mielestään yhteiskuntaa rakentaviin ja turvaaviin perusnäkemysiin. Erikoistietämystä heillä oli vain omasta alastaan kirjallisuuden ja muutamien vierailukäyntien perusteella, eikä sekään ollut aina kovin syvällistä, mikä näkyy siinä, että Englantiin liittyviä kirjoituksia otettiin suoraan pohjoismaisista lehdistä.

Niinpä oleellista ei ole esimerkiksi selvittää, mitä brittiläisessä poliisissa ja yhteiskunnassa todellisuudessa tapahtui esimerkiksi vuoden 1926 yleislakon aikana, vaan se, mikä kuva tästä annettiin, ja liittyikö tämä kuva suomalaisen poliisin omiin pyrkimyksiin näyttää, miten sen mielestä lakkoihin, epäjärjestyksiin, kommunismin vaaraan tai työväen oikeuksiin tuli suhtautua. Kontekstin kannalta on myös mielenkiintoista, näkyvätkö suomalaisen sisäpolitiikan muutokset, esimerkiksi kotimaisen vasemmiston mukanaolo hallituksessa eri aikoina, millään tavalla lehtien kirjoittelussa.

Oppiminen ulkomailta

Se on joka tapauksessa selvää, että maailmansotien välillä suomalainen poliisi halusi oppia ja saada malleja ulkomailta, aivan kuten muidenkin yhteiskuntasektorien edustajat. Näin pystyttäisiin kehittämään omaa toimintaa ja vahvistamaan suomalaista yhteiskuntaa, mikä oli poliisin kaltaiselle organisaatiolle lähtökohtaisesti ilmeisin tehtävä ja identiteetin lähde.⁸

Suomen poliisi koki tämän erityisen tärkeäksi, koska sen oletus omasta maineestaan yleisön keskuudessa ei ollut ruusuinen. Venäläistämisvuosina poliisi oli joutunut panemaan toimeen laittomiksi koettuja määräyksiä. Vuonna 1918 monet poliisit olivat taistelleet valkoisessa rintamassa, ja sodan jälkeen heidän tehtävänä oli torjua rikollisuuden lisäksi sosialistista kumousta. Oikeistoleima ei

parantanut kuvaa vasemmiston ja ylimalkaan työväestön silmissä, etenkin kun näiden muutkin kokemukset poliisista olivat usein hankalia: kasautuivathan ”normaalikin” rikollisuus ja esimerkiksi kieltolakirikollisuus usein alempiin sosiaaliluokkiin. Lisäksi 1930-luvun alussa poliisi sulki silmänsä monissa tapauksissa oikeistoradikaalien laittomuuksilta, mikä sekkin heikensi sen kuvaa vasemmiston ja työväestön silmissä.⁹

Parempia malleja siis haettiin. *Suomen Poliisilehden* pääkirjoituksessa kyseltiin vuonna 1925, että kun kaikilta muilta aloilta lähdettiin ulkomaille opintomatkoille, niin miksi poliisi ei tehnyt niin. Pääkirjoitus patisti ilman nurkkapatriotismin häivääkään: ”--- joka edes jossain määrin on seurannut ulkomaitten poliisioloja kirjallisuuden ja ammattisanomalehdistön avulla, hämmästyttää sitä kehityksen joustavuutta mikä siellä vallitsee kun me vielä aherramme vuosikymmeniä vanhoissa kaavoissa”.¹⁰

Marraskuussa 1932 lehden pääkirjoituksessa kysyttiin suoraan ”Mistä varteenotettava esikuva?”. Kysymykseen ei annettu yksittäistä vastausta, mutta siinä korostettiin, että mallit oli sovellettava kuhunkin maahan oman kansanluonteen mukaisesti. Suomen osalta tämä todettiin jopa eräänlaisen kansallisen itseruoskinnan hengessä: Suomessa kansan luonne oli useissa tapauksissa hillittömämpää, monet tavat raaempia ja ihmisissä paljon epä- ja ennakkoluuloisuutta ja itsepäisyyttä.

Esim. humalaisiin poliisimme tuskin voi joka tapauksessa suhtautua sellaisella suvaitsevaisuudella kuin hänen lontoolainen tai parisilainen virkaveljensä, vaan monesti kaivataan melko tiukkaa otetta, jotta järjestyksen häiriintymättömyys säilyisi.

Toki tiukkojakin menettelytapoja tuli noudattaa humanisessa hengessä. Mutta vasta kun suomalainen yleisö oppisi riittävästi hillitsemään käytöstään, siihen voisi suhtautua ”yhtä hienovaraisen suvaitsevaisesti kuin Euroopan läntisten sivistysmaiden suurkaupungeissa”. Sillä tavalla Lontoonkin poliisilaitos oli päässyt siihen asemaan, jossa se nyt oli.¹¹

Suomalaisissa poliisilehdissä useimmin esiintyvä ulkomaana oli Saksa. Tämä johtui sekä negatiivisista että positiivisista syistä. 1920-luvun alkuvuosina Saksan poliittinen ja yhteiskunnallinen tilanne oli epävakaa, ja kumousyrityksiä tuli vasemmalta ja oikealta. Toisaalta Saksa oli perinteisesti poliisiteknikan kärjessä. Englanti ei koskaan ollut lähelläkään syrjäyttää Saksaa *Suomen Poliisilehden* ja *Poliisimiehen* artikkelien määrässä.

Englanti oli kuitenkin sekkin ulkomaista varsin usein esillä, ja silloin eri tavalla kuin Saksa. Saksan osalta näkökulma oli usein hyvin ammatillinen, tekninen ja spesifi: uusia innovaatioita, työtapoja, instrumentteja, rikostapauksia. Englannin osalta poliisin imagoon tuntui liittyvän enemmän kiinnostavaa omaleimaisuutta ja onnistumisia poliisityön kaikilla lohkoilla, mukaan lukien kansansuosio.

Poliisin osalta kiinnostus Englantiin sopi yhteiskunnan yleiseen brittimyönteiseen trendiin. Englannissa ei ollut ollut kumouksia 1600-luvun jälkeen ja maailmansotien välilläkin se pysyi johtavana demokratiana, ”bobbyjen” oletettiin nauttivan suurta kansansuosiota ja Scotland Yardin niin ammatillinen kuin populääri maine olivat legendaarisia. Lisäksi viihdejanoisilla suomalaisilla oli jo tuolloin yhden alan keitaansa saarivaltakunnassa – erittäin hyvin tunnettu Sherlock Holmesin hahmo ja dekkarikirjallisuuden näkyvin nimi Agatha Christie olivat englantilaisia.

Englantilaisuutta, yhteiskunnallisuutta ja tapakulttuuria

Mitenkään ylitsevuotavaa Englanti-kuvausten määrä ei ollut. Vuonna 1924 *Suomen Poliisimieheissä* ilmestyi nimimerkillä *Politivennen* signeerattu kirjoitus Englannin maaseutupoliisin työmailta. Alkuperä oli

samannimisestä tanskalaisesta poliisilehdestä. Joka tapauksessa kuvaus selvästi toimituksen mielestä sopi päteväksi kuvaukseksi aiheesta suomalaisille lukijoille. Kyseessä oli tyyppiesimerkki ammatillisesta tapausartikkelista: Bournemouthissa tapahtunut ”yhdistetty himo- ja ryöstömurha” ja sen selvittämistavat.¹² Lukijalla jäivät luultavasti päällimmäisinä mieleen brittipoliisin perusteellisuus ja sitkeys asioiden selvittämisessä.

Samasta tanskalaislähteestä kuvasi nimimerkki Malakias Pamppunen Scotland Yardin rikosmuseota. Tällä kertaa esittelyssä oli kuitenkin humoristisia tapauksia, ja niistä tehtiin jopa yleistystä kansanluonteesta: ”--- osaa ne meidän vakavan jäyhiksi luulemamme ”engelsmannitkin” olla nokkelia ja leikkisiä poikia – osaavatpa hyvinkin. Kyllä heillä hyvä annos huumoria on, onpa oikein sitä tosiperäistä ”hirsipuuhuumoriakin” --- !”¹³

Saman vuoden lopulla esiteltiin brittiläisiä oikeuskäytäntöjä. Artikkelit palveli sekä tiedontarvetta että eksotiikan tarpeita, sillä muutamista käytännöistä käytettiin sanaa ”omituinen”. Selkeästi mittasuhteet ja esimerkiksi Central Criminal Courtin eli niin sanotun Old Baily (kirjoitusvirhe alkuperäinen, oikea muoto on Old Bailey) massiivisuus olivat tehneet kirjoittajaan vaikutuksen, samoin se, että erikoisiakin perinteitä kunnioitettiin:

*Kun astuu englantilaiseen oikeudenistuntohuoneustoon pistää siellä silmään toimihenkilöitten muinaisaikaiset puvut, menettelytavat ja käyttäytyminen. Siksi täyttääkin mielen vissi hartaus, joka antaa kaikelle siellä nähtävälle ja kuultavalle erikoisen arvonsa.*¹⁴

Erikseen mainittiin sheriffi erikoisine virkapukuineen ja kuinka tämä välitti tuomarin määräykset apulaissheriffille ja tämä puolestaan oikeudenpalvelijalle, ”joka ylevin liikkein ja arvokkuudella – puettuna kuin mikäkin yliopiston professori” sitten toimitti asian.

Kuolemantuomion osalta artikkelissa tehtiin harvinaisesti poliittis-yhteiskunnallinen johtopäätös. Siinä todettiin, että kun tuomio oli langetettu, armahduksia tuli äärimmäisen harvoin. Äänet kuolemanrangaistuksen poistamisen puolesta eivät saaneet likikään riittävää kannatusta eikä edes Labour-hallitus ollut käyttänyt armahdusoikeutta. Artikkelin mukaan kuolemanrangaistuksen säilyttämistä kannatettiin varsin yleisesti kaikissa yhteiskuntakerroksissa ja poliittisissa piireissä.¹⁵

Tätä seuranneessa numerossa kuvattiin poliisin osuutta Wembleyllä järjestetyn brittiläisen valtakunnannäyttelyn turvatoimiin. Lähteenä oli jälleen *Politivennen*, ja erityisen vaikutuksen teki taas perusteellisuus. Oli laadittu laajasti kuvitettu luettelo henkilöistä, joiden arveltiin voivan yrittää rikollisia toimia, ”maailman kaikista tunnetuimmista ja etevimmistä petkuttajista ja taskuvarkaista – siis arvaamattoman hyödyllinen teos poliisille pitkiksi aikaa”. Moraalinen näkökulma näitä rikollisia kohtaan näkyi, kun artikkelissa paheksuttiin näiden rikollisten äveriästä ja suorastaan yläluokkaista elämäntapaa. Kyseistä kuvakirjaa voisi luulla ”joksikin muotilehdeksi tai aateliskalenteriksi, niin hienoa väkeä siinä on kuvattuna ainakin pukuihinsa nähden”.¹⁶

Suuri osa Englannin poliisille 1920-luvulla annetusta huomiosta oli siis ammatillista tai liittyi brittiläiseen tapakulttuuriin. Yhteiskunnallis-poliittinen näkökulma tuli hetkeksi ajankohtaisemmaksi valtakuntaa vuonna 1926 ravistelleen yleislakon johdosta. Lakko oli vasemmistolaisen ammattiyhdistysliikkeen järjestämä, ja Neuvostoliitto yritti sekaantua siihen tukemalla lakkolaisia taloudellisesti. Tämä leimasi lakkolaisia niin englantilaisen kuin mannereurooppalaisen yleisen mielipiteen silmissä melkein bolshevikeiksi. Periaatteessa yleislakkoa olisi voitu käyttää myös suomalaisiin kotimaisiin tarkoituksiin, varoittavaksi esimerkiksi. Olihan Suomessa vuosina 1926–27

ensimmäistä kertaa vasemmiston muodostama hallitus, eli Väinö Tannerin kokonaan sosialidemokraateista koostunut hallitus.

Suomen Poliisilehti esitteli vuoden 1927 puolella lakon syntyhistorian ja asetti yhteiskuntaa säilyttävän puolen – sellaisena kuin se itse miellettiin – tietenkin voittajaksi. Lähteenä oli taas *Politiivennen*. Hyvät ja pahat oli eroteltu selkeästi:

Englannin poliisi on v. 1926 alkaen ollut enemmän kuin koskaan aikaisemmin yleisön huomion esineenä. Syynä siihen on ollut pitkäaikainen hiililakko ja suuret teollisuusrettelöt, jotka kautta koko Englannin ovat antaneet poliisille paljon työtä ja saattaneet poliisin toiminnan tarkan arvostelun alaiseksi. Ja luonnollista on, että sen tekoja, jonka tulee turvata henki ja omaisuus levottomuuksien uhkaamana aikana, jolloin buonoimmat vaistot useasti ohjaavat ihmisten toimintaa, arvostellaan ankarasti. Suurin pärtin katsoen on Englannin poliisi suorittanut tehtävänsä näissä olosuhteissa tyydyttävällä tavalla ja suuressa määrin ansainnut kansan kiitollisuuden. Etenkin on poliisin tahdikkaus ja hyväntahtoisuus sekä hyvä huumorintaju, jota se aina – vaikeimmissakin tilanteissa – on osoittanut, tehnyt sen laajoissa piireissä hyvin pidetyksi.¹⁷

Tässäkin nousi esille kansallinen erikoislaatu ja ihannekuva oikein toimivasta ja kansan siksi arvostamasta poliisista.¹⁸

Tästä huolimatta yleislakko ei näyttäytynyt dramaattisena tapauksena, jota olisi epäsuorasti hyödynnetty omien etujen mukaiseen ammatilliseen tai poliittiseen mielipiteenmuokkaukseen tämän enempää. Siitäkään ei näy mitään kauhistuksen merkkejä, kun Labour oli aiemmin jo ollut hallituksessa, eikä sellaisia näkynyt myöhemminkään, kun tilanne toistui. Sitä ei edes erikseen mainittu. On ilmeistä, että suomalaisissa poliisilehdissä Labouria ei pidetty itsessään kumousvaarana, eikä poliisilehtien kirjoittelussa ollut tapana astahtaa kirjoittelussaan ammatillisen roolin ulkopuolelle ottamaan poliittista kantaa.

Vuonna 1937 *Suomen Poliisilehdessä* kuvattiin brittiläisen Intian poliisia. Myös tässä varsin pitkässä artikkelissa tuli esille englantilaisten taitavuus. Asettamalla poliisitoimen käytännössä kokonaan paikallisten käsiin englantilaiset olivat itse asiassa vahvistaneet brittiläisten väestöryhmien asemaa. Paikalliset poliisimiehet olivat aina olleet uskollisia ja uhrautuneet kapinoiden sattuessa, ja intialaisen poliisivoiman motorisointi oli sekin lujittanut brittiläistä otetta – eihän lamauttamiseksi tarvittu muuta kuin jättää antamatta bensiniä ja öljyä.¹⁹

Artikkelin kirjoittajalla oli saksalainen nimi, mutta lehti oli ottanut mielipiteet selkeästi omikseen. Ne vastasivat suomalaisten yleistä näkemystä Britanniaasta: valtavan imperiumin luominen nähtiin ylivertaisen valtiotaidon osoituksena ja muun maailman sivistämisenä, ei kolonialistisena sortona. Intialaisia ei nähty kohtalotovereina, joiden asema olisi vertautunut suomalaisten asemaan venäläistämisyksinä. Syy on selvä: tuon ajan suomalaisten poliittisessa ajattelussa brittien rooli Intiassa nähtiin länsimaisen sivistyksen edistäjänä, venäläisten rooli Suomessa länsimaisen sivistyksen tuhoajana. Suomalaisessa mielenmaisemassa Englannin herruus Intiassa merkitsi kulttuurisesti paremman osapuolen herruutta, kun taas Venäjän valta Suomessa oli merkinnyt primitiivisemmän kulttuurin valtaa kehittyneemmästä. Näkemys oli yksipuolinen, mutta aikanaan vahvasti sisäistetty.

Vuoden 1937 lopulla, *Suomen Poliisilehden* joulunumerossa, lukijoille välittyi lyhyt kuvaus Englannin yhteiskunnallisista vastakohtaisuuksista. Kyseinen artikkeli oli jälleen lainaus ulkomailta, norjalaisen Haakon Schönningin kirjasta *Fra Singapore til Scotland Yard*. Kuvauksen pääkohteena oli rikollisten takaa-ajo poliisiradion avulla, mutta siinä oli myös kohta:

Lontoon länsiosassa on tähän aikaan yöstä sangen vilkas liikenne. Jublapukeista yleisöä tulvii ulos hotelleista ja tanssisaleista. Jalokivet välkkyvät, silkeki ja turkikset kiiltävät, valkoiset paidanrinnat hohtavat. Lontoo on suurten yhteiskunnallisten vastakohtien kaupunki. Toisella puolen katua liikkuvat ihmiset jublahumussa rahojen ja ylellisyyden keskellä, toisella puolen ovat Lontoon kodittomat etsineet lepopaikkaa lähimmän yleisen puiston kohdalla olevilta penkeiltä.²⁰

Ryysyihin puetut kodittomat kääriytyvät sanomalehtiin ja olivat etsiytyneet paikalle köyhien kaupunginosista ”kootakseen niitä muruja, joita rikkaiden pöydiltä putoilee”. Kuvaus ei silti lietsunut tästä oikeutusta luokkavihalle: kurjuus on suurta huolimatta siitä, että rikkaat ja hyvinvoivat harjoittivat ”ainutlaatuista hyväntekeväisyyttä ja anteliaisuutta” köyhyyden poistamiseksi.²¹

Tällainen kuvaus yhteiskunnallisista vastakohtaisuuksista rikollisuuden ja epäjärjestysilmiöiden selittäjänä oli suomalaisissa poliisilehdissä hyvin harvinainen. Voisi olla houkuttelevaa tulkita, että artikkelin ajoitus Suomen punamultahallituksen ensimmäiseen vuoteen ei olisi sattumaa ja että olisi haluttu osoittaa omaakin sosiaalista mieltä, mutta mitään todistetta sellaisesta ole.

Samana vuonna *Poliisimieheissä* julkaistiin lyhyt artikkeli, jossa otettiin vielä yksi poliisin sektori huomioon, mutta otsikkoa ei saatu aivan oikein: ”Britanian salainen poliisi”. Sen merkitys nostettiin maan saavutuksille jopa suuremmaksi kuin maan armeijan, ja maalailtiin mahtia: ”Olkoon mikä maailmankolkka tahansa, yksinäinen saari Tyynessä Valtameressä, paikkakunta Arabiassa tai pienoinen kyläpahanen Intiassa, joka paikassa on henkilöitä säätyyn kuulumatta, jotka työskentelevät Britannian salaisen poliisin hyväksi.” Draaman tunnetta kasaten kuvattiin, kuinka nämä välittivät kaikki tietonsa ihmisille, ”jotka oleskelevat synkännäköisissä ja yksinkertaisissa huoneissa erään kadun varrella Lontoossa muutamia metrejä kuuluisasta Whitehallista, Englannin pääministerin yksityisasunnosta”. Siellä oli Britannian salaisen poliisin keskus, ja sen ovi avautui vain harvoille ja valituille.²²

Kevyempää englantilaisuuden kuvaa edusti *Suomen Poliisilehdessä* julkaistu laaja artikkeli Arthur Conan Doylesta. Kirjoittajaa ei ole merkitty, mutta mikäli kyseessä oli poliisi, hän ei keskittynyt moittimaan salapoliisikertomuksia poliisinäkökulmasta, vaan analysoi niitä psykologiana, ajanvietteenä, kulttuurina ja erinomaisena tapana kehittää lukijan kykyä yhdistellä asioita ja ajatella loogisesti. Itse hahmo oli kirjoittajan mielestä todella perienglantilainen: ”Ei tarvitse kuin lukea yksikin kertomus hänen seikkailurikkaista urotöistään, kun jo hänen kansallisuutensa on meille täysin selvä.”²³

Englannin poliisista tarjottuun yleensä positiiviseen kuvaan toi pienen särön vuonna 1932 tehty havainto, että Englannissakin rikollisuus oli kasvussa. Sillä kertaa maalattu kuva rikollisuuden aallosta ja kammottavista rikoksista oli miltei dystooppinen: useita naisia oli murhattu mitä kauheimmissa olosuhteissa, sukupuolisesti perverssien henkilöiden rikokset olivat kasvussa, murtovarkaan ammatti oli muodostunut kukoistavaksi, päiväjärjestykseen kuuluivat postiryöstöt ja käsilaukkuvarkaudet. Eikä siinäkään kaikki: ”Lontooseen on myös ilmestynyt amerikalaismallinen ’gunman’, rosvo, joka heti käyttää ampuma-asetta. Ryöstöjä kadulla Chicagon malliin ja liikkeitten ryöväyksiä on alkanut esiintyä levottomuutta herättävässä määrässä.”

Syinä tilanteen huononemiseen olivat sekä rikollisuuden lisääntyminen että poliisien liiallinen työ resurssihin nähden, etenkin uusien liikennejärjestelyjen jälkeen. Rikolliset tuntuivat päässeensä niskan päälle varustelulukivassa: heillä oli entistä paremmat autot ja tekniset apuvälineet. Toivoa kuitenkin oli, koska nähtävästi viimeinkin poliisin toimintaa alettaisiin keskittää. Artikkelissa lueteltiin useita käytännön toimenpiteitäkin, ja lopputulema oli, että näin estettäisiin amerikkalaisen menon pääsy voitolle vanhassa Englannissa, ja tähän myös yleisö luotti.²⁴

Tässä ei selityksiä etsitty niinkään yhteiskunnallisista oloista, vaan yhteiskunnan ”pahoista” elementeistä – niistä, jotka olivat ylimalkaan taipuvaisia rikollisuuteen.

Hälytyskello ei kuitenkaan ollut pääasiallinen ääni kuvatessa Englannin oloja ja poliisia. Saman vuoden lopulla *Suomen Poliisilehdessä* julkaistiin englantilaisen poliisin näkemys omasta ammattikunnastaan. Siinä painottui koulutuksen ja oman arvostelukyvyn kehittämisen kasvanut merkitys ja kritisoitiin käytäntöä, jossa korkeimpiin poliisipaikkoihin usein nimitettiin entisiä upseereita.²⁵ Käytännöllisyyden merkitys paistoi tästäkin omakuvasta esille, ja se vastasi lehdessä muutenkin esitettyjä näkemyksiä ja suomalaisten laajempaa näkemystä englantilaisista.

Suosittu ”bobby”

Suomalaisissa poliisilehdissä säilyi yleisenä oletuksena läpi 1920-luvun ja valtaosin 1930-luvunkin, että Englannissa kansa osasi aivan erityisesti arvostaa omaa poliisiaan, päinvastoin kuin Suomessa. Tämän symbolina oli peribrittiläinen partiopoliisi, ”bobby”.

Suomen Poliisilehden artikkelissa ”Yleisön suhde poliisiin” vuodelta 1929 tämä havainnollistettiin siteeraamalla erään kirjan pikkupoika: ”Äiti, ’bobby’ vartioi meitä; kaikkihan on silloin kunnossa”. Tämä ihannekuva oli samalla kontrasti Suomen oloille: Kun pikkupoika näki poliisimiehen vartiassa kadulla, niin hänen mielestään kaiken täytyi olla hyvin. Englannissa kansa oli saanut sen käsityksen jo äidinmaidon mukana, ja siihen perustui poliisin ja yleisön luottamuksellinen suhde. Suomessa lapset opetettiin varomaan poliisia, Englannissa painettiin lasten mieliin: ”Mene poliisin luokse, hän on ystäväsi, hän auttaa sinua!”²⁶

Ilmaisussa oli jotain samaa, mikä usein toistui poliittisessa päivälehdistössä suomalaisena näkemyksenä englantilaisuudesta: Englannissa asiat toimivat, ne hoidettiin käytännöllisesti ja laki oli juurtunut rakenteisiin. Parlamentarismikin toimi, koska kansa oli tottunut siihen ja luotti poliittisen elämän ja viranomaisten rehellisyyteen ja laintuntoon.

Bobby-kuvaukset säilyivät ideaalikuvin. Huhtikuussa 1931 teemaan palattiin *Poliisimiehen* pääkirjoituksessa. Taas kerran käsiteltiin suomalaisen yleisön huonoa käsitystä poliisista, ja taas kerran vastakohta löytyi Englannista:

*Erittäinkin Lontoon katupoliisi, ”bobby”, on maailmankuulu saavuttamastaan ”yleisömenestyksestä”. Häntä suositetaan lämpimästi, ilmestyipä hän minne hyvänsä – valonarkoja rikollispiirejä tietysti lukuunottamatta.*²⁷

Lontoossa ”vähäinenkin karkeakätisyys poliisin puolelta” oli harvinaista, Suomessa sen sijaan oli joissain tapauksissa entisaikojen virkavaltaisuuuden jäännöstä, ja tämä häiritsi poliisin ja yleisön suhdetta. Mutta joutuihan Lontoonkin poliisi aikoinaan taistelemaan suuria yleisön ennakkoluuloja vastaan, lehti rohkaisevasti muistutti.²⁸

Suomen Poliisilehdessä toistui vuonna 1933 jälleen sama ideaalikuva ja sama Englantia mairitteleva vertailu Suomeen. Samalla asetettiin malli, miten asioiden pitäisi olla: ”bobby” oli kaikille avulias, hän sai nostamalla kätensä miljoonakaupungin suunnattoman liikenteen pysähtymään auttaakseen jonkun kadun yli, ja jos hän joskus joutui vaikeuksiin rikollisen tai mellakoitsijan kiinniottossa, yleisö ilman muuta auttoi häntä pyytämättäkin. Sen jälkeen tukistettiin taas omaa kansaa: kuinka usein Suomessa haluttiin auttaa poliisimiehiä? Nämähän joutuivat päinvastoin usein joukkojen väkivallan tai pilkan uhreiksi.²⁹

Poliisimieskin korosti ”bobbyjen” merkitystä ja mainetta. Nämä olivat todellisia herrasmiehiä ja lontoolaisten ylpeys, heillä oli paljon suurempi arvovalta yksinkertaisessa virkapuvussaan kuin monella etelämaalaisella virkaveljellä näiden loisteliaissa univormuissa. Pakinassa kuvailtiin, mitä kirjavimpia kysymyksiä ja avunpyyntöjä ”bobbylle” esitettiin, ja maalailtiin hänestä koko maailmanvallan kokoista symboliarvoa.

Rauhallisena Bobby vastailee, hymyilee ja vastailee uudelleen tietoisena siitä, että hän paikallaan seisten edustaa ja tabtoo edustaa brittiläistä maailmanvaltaa. Juuri hänen oma tabtonsa ja toveripiirien henki ovat tehneet hänestä lontoolaisten ylpeyden ja matkailijoiden ihastuksen kohteen.³⁰

Scotland Yardin tarunhoitoisuutta

Yksi esikuvista, ja samalla eksoottisen legendaarisista tarkastelun kohteista, oli kuuluisin brittiläinen poliisi-instituutio – Scotland Yard. Vuoden 1929 lopulla *Suomen Poliisilehti* esitteli sen 100-vuotiaasta historiaa, tällä kertaa virolaisen poliisilehden kuvauksen mukaan.

Jälleen kerran englantilaisessa poliisissa nähtiin esikuvallisuutta ja edelläkävijyyttä. Se oli jo 1800-luvun alkupuolella ymmärtänyt poliisin tehtävät oikein, kun vielä nytkin, omana aikana, vastaavat asiat olivat monille epäselviä, artikkelissa kehaistiin. Muutoin se oli deskriptiivinen ja kuvasi pitkään laitoksen syntyä. Arvostus ainakin oli ilmeinen. Lopussa painotettiin, mitä kaikkea uutta Scotland Yard oli tuonut muille malliksi: esimerkiksi sormenjälkiin perustuvan tutkimuksen ja naispoliisit.

64

Näin näemme että käytännölliset englantilaiset ja heidän mallikelpoinen poliisilaitoksensa Lontoossa – Scotland Yard – nykyisinkin saattavat olla esikuvana toisille poliisilaitoksille ja nykyisinkin vielä löytää uusia toimintamuotoja ja menettelytapoja, jotka ovat perin tarpeen taistelussa yhä kehittyvää rikollisuutta vastaan.³¹

Myös *Poliisimies* kunnioitti Scotland Yardin vuosisataisuutta. Käsittelytapa ja johtopäätökset olivat hyvin samanlaisia kuin *Suomen Poliisilehdellä*.³² Viimeksi mainitun vuonna 1933 julkaistu uusi kuvaus Scotland Yardista toisti pitkälti aiemman artikkelin faktoja ja kaavaa, mutta kuvaus sai sillä kertaa myös melkein kansatieteellisiä piirteitä.

*Kerrotaan, että kun englantilainen etsivä aikoo pidättää jonkun henkilön, hän kohteliaasti nostaa hattuaan ja sanoo: ”Anteeksi, minä olen Scotland Yardista, herra, ja pyydän Teitä ystävällisesti seuraamaan minun mukani.”
Epäilemättä en erehdy väittäessäni, että kaikki ihmiset, jotka ovat lukeneet salapoliisiromaaneja tai muita kirjoja, joissa on esiintynyt joku enemmän tai vähemmän kuuluisa poliisimies, ovat kuulleet nimen Scotland Yard. Kuolematon salapoliisimies Sherlock Holmeskin oli aika usein kosketuksessa maailman kuuluisimman rikospoliisilaitoksen kanssa.³³*

Scotland Yardilla oli avustajia kaikkialla maailmassa, ja se kutoi verkkonsa rikollisten ympärille milloin missäkin. Ylistyssanat eivät olleet riittäviä, kun lehti kuvasi, millainen malli se nyt oli organisaation, tehokkuuden, neuvokkuuden ja humanisuuden osalta. Etevinkään rikollinen ei voinut olla varma

vapaudestaan, vaan joutuisi kiinni. Kuitenkin häntäkin kohdeltiin aina reilusti. Lehti jopa mainitsi, että englantilaisella etsivällä oli harvoin pistoolia mukanaan, ja rikollisetkin yrittivät vain hyvin harvoin ampua poliisia. ”Selityksen löydämme englantilaisten urheiluvaistosta ja rakkaudesta ’puhtaaseen peliin’.”³⁴

Toki vuoden 1935 lopulla nimimerkki Sivullinen mainitsi sarkastisesti, että englantilaista poliisia esittivät suomalaisen vastakohtaksi ja ideaaliksi usein juuri ne, jotka eivät olleet koskaan käyneet ulkomailla, saati nähneet englantilaista poliisia. Hänen mukaansa suomalainen poliisi ei ollenkaan samalla tavalla ummistaisi silmiään rikkeiltä pientä korvausta vastaan kuten englantilainen tai saksalainen poliisi tekivät.³⁵

Vuonna 1933 *Suomen Poliisilehdessä* kerrottiin suunnitelmista uudistaa Lontoon poliisia. Kirjoituksessa osin toisteltiin vanhoja ihannoivia näkökohtia, mutta nähtiin tilanteeseen olevan tulossa muutoksia. Uudistukset olivat tuomassa säröjä, kun koulutus oli muuttumassa. Siinä nähtiin hyviäkin puolia, mutta arvostelua herätti se, että tutkimukset olisivat avoimia muillekin kuin poliiseille, ja osa poliiseista otettaisiin vain 10 vuodeksi, ilman oikeutta eläkkeeseen. Kirjoituksessa viitattiin myös siihen, että sosialistit olivat arvostelleet kielteistä suhtautumista poliisien ay-toimintaa kohtaan.³⁶ Kiinnostavaa on, että artikkeli ilmestyi juuri *Suomen Poliisilehdessä*, jossa ei muuten suosittu ajatusta poliisien ammattiliitoista.

Poliisimieskin mainitsi 1933 luvun lopulla, että Scotland Yard oli uudistumassa. Lyhyessä uutisessa tehtiin poliittinenkin havainto: Yardiin oli kiinnitetty myös Berliinin entinen poliisipäällikkö, joka tunnettiin kansallissosialistien vastustajana, ja tämä oli herättänyt Englannissa suurta huomiota.³⁷ Sen enempää lehti ei tätä asiaa kuitenkaan kommentoinut, eli se ei käyttänyt tilaisuutta esimerkiksi Saksan ja Englannin poliittisten järjestelmien vertailuun. Hitlerhän oli noussut valtaan juuri vuoden 1933 alussa.

Vuonna 1934 Aarne Lautsa kirjoitti matkastaan tutustumaan Scotland Yardiin. Ensimmäinen artikkeli oli lähinnä yleistä matkakertomusta tyyliin pikku-Matti hämmästelemässä suurkaupunkia ja metroa; sen olisi voinut kirjoittaa melkein kuka tahansa muukin matkalainen.³⁸ Toinen artikkeli kertoi kokemuksista itse Scotland Yardissa, ja päällimmäiseksi lukijalle varmasti jäi kokemus kaiken massiivisuudesta ja perusteellisuudesta. Museota ja sieltä löytyviä rikosinstrumentteja Lautsa kuvasi laajasti, ja poliisin innovaatioista nousivat eniten esille ”langattomalla varustettu auto” ja sormenjalkien suurentaja. Sellit olivat Lautsan mukaan todella hienot ja käytännölliset – lääkärivastaanoton huone sen sijaan ei. Tuntemuksiaan Lautsa ei juurikaan kuvannut.³⁹

Viime kädessä suurin intressi ja kiinnostus oli professionaalinen.

Esikuva ay-toiminnalle

Poliisimies-lehdelle Englannin poliisi oli erityisen esikuvallinen ja tavoiteltu, koska siinä nähtiin myös oikeutus omalle järjestötoiminnalle ja tähän sopiva tavoite. Tätä näkökohtaa *Suomen Poliisilehti* puolestaan piti edellä mainittua yhtä artikkelia lukuun ottamatta tuskin lainkaan esillä, koska se oli päällystön lehti, ja poliisijohto suhtautui poliisimiesten järjestötoimintaan hyvin nihkeästi. Poliisijohdon näkökulmasta poliisi oli yhteiskuntarauhaa turvaava virkamies – ei sellaiselle sopinut ay-toiminta, jossa oli vasemmistolaisen työväen stigma.

Poliisimies kiinnitti liittotoiminnan näkökulmaan huomiota jo vuoden 1929 näytenuumerossa ja veti esille Englanti-kortin. Sen mukaan Englannin poliisin tehokkuus, arvonanto ja yleinen paremmuus suomalaiseseen verrattuna kumpusi juuri siitä, että sen koulutus ja materiaaliset asiat olivat kunnossa.

Poliisi sai ”sellaisen palkan, että sillä huoletta tulee toimeen”. Hän oli ”kaikkien kunnioittama kadun herra, jota kohdellaan tavallista kansalaista paljoakin suuremmalla arvonnalla”. Kenellekään ei tulisi Englannissa mieleen väittää, että asioihin puuttuva poliisimies olisi väärässä. Poliisin koulutus Englannissa oli monimutkainen ja vaativa, mutta siihen antauduttiin, koska tiedettiin, että se oli tie hyvinvointiin. *Poliisimies* maalaili, että palkka oli jopa kaksinkertainen verrattuna tavallisen, konttorissa toimivan ja ylioppilassivistyksen saaneen henkilön palkkaan. Se oli valtion menoerissä huomattava summa, mutta kukaan Englannissa ei väittänyt, että poliisilaitos olisi liian kallis. ”Ei! Jokainen englantilainen tietää, että jos järjestystä aiotaan mallikelpoisesti pitää, täytyy poliisin saada kunnollinen palkkaus.”⁴⁰

Sama ylistys jatkui kevättalvella 1930, ja *Poliisimies* totesi itsekin tämän olevan asian toistamista – sen silmissä Englannin poliisin asemaa ja laatua siis pidettiin Suomessakin itsestäänselvyytenä. Englannissa poliisikunta oli kansan ylpeytenä ja poliisimies ”nuorten miesten ihanteena! Ettemme liioittelisi sanomme sen lievemässä muodossa: Sadattuhannet nuoret pojat pitävät konstaapelia miesihanteenaan! Se on paljon sanottu, mutta totta on.”

Miten poliisi sitten pääsi Englannissa tähän asemaan? Lehti luetteli hyvin porvarillisia hyveitä tienä poliisinkin onneen: luja työ, itseopiskelu, urheileminen, ammattisivistys, henkinen itseys, ankara kilpailu poliisikoulussa, vapaa-ajan käyttö oppiaineisiin sopeutumiseen, oli se sitten käytös, asetusten tunteminen, nyrkkeily, kaupunkipaikkojen tuntemus, ja niin edelleen.

*Näin alati vuosi vuodelta karttuu kokemusta, tietoja ja urheilu- sekä kestävyyskykyä! Ja näin yrittää mies siksi että tietää yleisön katsovan häneen. Jos poliisimies on jossain subteessa epätäydellinen pistää se heti yleisön silmiin, ja mies tietää tämän.*⁴¹

Hyveet olivat keskiluokkaisen moraalien mukaisia, mutta mukana oli myös muistutus materiaaalisten olojen järjestämisestä – eli siitä, mihin suomalaisenkin poliisin järjestötyön tulisi pyrkiä. ”Bobbynkään” asema ja toimeentulo eivät tulleet tyhjistä.

Marraskuussa 1933 *Poliisimies* nosti esille pääkirjoituksessaan, että maailma kehittyi, ja poliisikunnan olisi kehityttävä sen mukana. Lehti huomautti, että Englannissa ja Ruotsissa poliisiammattikunnalle annettiin suuri tunnustus ja taloudelliset mahdollisuudet. Tarvittiin poliisiliittotoimintaa, joka pitäisi poliisimiehiä ajan tasalla niin yleissivistyksen kuin ammattityön osalta.⁴²

Vuonna 1936 *Poliisimieheissä* kirjoitettiin Englannissa historian aikana esiintyneistä poliisilakoista. Ingressissä viitattiin kysymyksen olevan arkaluontoinen ja kiistanalainen poliisin kaltaiselle toimijalle. Silti lehti kuvasi kyseisiä lakkoja vuosilta 1918 ja 1919 myötäeläen, erityisesti silloista suurta poliisien mielenosoituskulkuetta, sen hyvää järjestystä sekä sitä, miten 1920-luvulla päädyttiin järjestön perustamiseen. Myötätunto ei ollut julistavaa, mutta kuitenkin selkeää, etenkin kun päällystön vastarintaa poliisien järjestäytymistä kohtaan vuonna 1919 ja sen kohtelemista kurinpitokseksi käsiteltiin artikkelissa selkeästi kielteisesti. Lopuksi todettiin, että lakko oli johtanut laajoihin erottamisiin, mutta tulkinta oli silti, että vaikka lakko muodollisesti päättyi tappioon, niin lakkolaisten vaatimukset alkoivat toteutua ja poliisien asema ja työolot alkoivat parantua.⁴³

Viestinä siis oli, että koska yhteiskunnista se kaikkein vakain, demokraattinen ja vähiten kumousaltis hyväksyi tällaisen toiminnan, ja vielä Englannin kaltaisessa järkevän, käytännöllisen ja konservatiivisen toimintakulttuurin maassa, se ei voinut olla epäilyttävää kumouksellisuutta. Samaten poliisien ammatillisessa järjestäytymisessä ei voinut olla mitään epäilyttävää.

Ajatus poliisien ammatillisesta järjestäytymisestä ei muutenkaan ollut Suomessakaan enää 1930-luvun lopulla aivan niin tavaton kuin se oli ollut vielä 1920-luvun alussa. Tuolloin poliisivoimat oli

pitänyt luoda pitkälti uudestaan, toimintakulttuurissa oli ollut runsaasti sotilaallisia piirteitä, ja vuoden 1918 muistona kaikella ay-toiminnalla oli ”yhteiskuntaa säilyttävissä piireissä” karvas maine. Sitä vielä lisäsivät 1920-luvulla laitavasemmiston dominoiman suomalaisen ay-liikkeen monet näkyvät ja usein poliittisesti motivoituneet työtaistelut.⁴⁴

Edistyksellinen naiskuva

Yksi näkyvimmistä Englannin poliisiin liittyneistä teemoista oli ehkä hieman yllättäen naispoliisien osuus ja merkitys – etenkin kun otetaan huomioon, että kyseessä oli perinteisiin usein vanhoillisesti pitäytyvä maa.

Kokoomuslaisen naispoliitikko Tilma Hainari näki vuonna 1923 *Suomen Poliisilehdessä* julkaisemassaan artikkelissaan *Naiset järjestyksellään palveluksessa* Britannian poliisin nimenomaan uudistajana, moderniuden airueena. Hän esitteli, kuinka poliisinaisia tarvittiin estämään nuorten naisten ajautumista rikosten teille, mutta ei ainoastaan tähän tehtävään:

*Yleisen järjestyksenkin valvojina voivat naispatrullit toimia hyvällä menestyksellä. Se havainto tehtiin esim. Englannissa levottomina sota-aikoina. Naispoliisien pelkkä läsnäolo yleisillä paikoilla, huvitilaisuuksissa j.n.e., missä molempia sukupuolia oli koolla, vaikutti rauhoittavasti. Naispatrullin tehtävä on pitää huolta kadun moraalista. Tulee huolehtia siitä, että elämä kaduillamme ja puistoissamme on sellaista, etteivät lapset, jotka siellä kulkevat, näe ja opi sitä mikä on paha.*⁴⁵

67

Hainarinkaan kirjoituksessa oma maa ei ollut todellakaan mikään edistyksen airut. Hän valitteli, kuinka Suomessa vain muutamat naiset ajoivat naisten asettamista järjestyksellään palvelukseen, eikä suurin osa valistuneista naisista uhrannut asialle ”pienintäkään ajatusta”. Toista oli Englannissa, jossa kymmenet naisjärjestöt tukivat naispoliiseja ja levittivät aatetta, vaikka se oli siellä nuorempi kuin Suomessa. Naispoliisien toiminnan supistamista vastaan oli noussut suuria mielenosoituskokouksia, joissa oli ollut mukana parlamentin jäseniä, piispoja ja useita muita vaikutusvaltaisia miehiä. Edellisen vuoden parlamenttivaaleissakin oli asetettu jokaiselle ehdokkaalle kysymys, kannattaisiko tämä sitä, että kaikille poliisitoiminnan aloille olisi velvollisuus asettaa naispoliiseja, joilla olisi sama asema ja valta kuin miespoliiseilla. Hainari esitti toivomuksen, että asia ratkaistaisiin Suomessakin ”nykyajan oikeus- ja ihmisyyksivaatimusten mukaisesti”.⁴⁶

Niillä, jotka ajoivat Suomessa laajempaa naispoliisitoimintaa, oli toki pääosin sukupuolittunut käsitys: naispoliisit estäisivät naisia lankeamasta rikoksiin, eli lähinnä siveettömyysrikoksiin, ja ryhtymästä katunaisiksi. Kyse ei kuitenkaan ollut pelkästään siitä, kuten Hainarin kirjoituksesta on nähtävissä.

Vuonna 1928 *Suomen Poliisilehdessä* esiteltiin englantilaisen *National Leagues* -lehden pohjalta naispoliisien eri maissa nauttimaa arvostusta. Tässä oli suurta vaihtelua. Parhaiten asiat olivat lehden mukaan Australiassa, toisaalla oli myös maita, joissa ajateltiin, ettei naispoliiseja tulisi olla lainkaan tai että heistä ei ainakaan olisi mitään erillistä hyötyä, Australiassa sen sijaan katsottiin, että naispoliisi oli tekijä, ”jota ilman ei enää voida olla”.⁴⁷ Vuonna 1930 lehden pikku-uutisessa tosin mainittiin, että Englannissa oli päätetty säästäväisyyssyistä lakkauttaa naispoliisi.⁴⁸ Tämä ei kuitenkaan vastannut todellisuutta.

Keväällä 1930 Englannin naispoliisi pääsi jopa *Suomen Poliisilehden* pääkirjoituksen aiheeksi. Kirjoitus perustui muualla julkaistuun aineistoon, mutta tällä kerta se oli kotimaista. Hovioikeuden auskultantti Inkeri Ahlroth oli tutustunut stipendimatalla Englannin naispoliisien työhön ja antoi haastattelun *Helsingin Sanomille*. Ahlroth esitteli eri kaupunkien käytäntöjä eikä kytkenyt naispoliisi-instituutiota yleiseen tasa-arvoajatukseen, mutta mainitsi Sheffieldin kohdalla positiivisesti, että yleisö alkoi ilmeisesti yhä enemmän turvautua kaikkialla naispoliiseihin, varsinkin arkaluontoisissa asioissa. Naispoliiseilla oli arvovaltaa, kun he esimerkiksi selvittivät aviopuolisoiden, vanhempien ja lasten välisiä riitaisuuksia. Sen sijaan Lontoossa naispoliisit eivät Ahlrothin arvion mukaan ”oikein menesty”.⁴⁹

Vuonna 1933 Suomessa vieraili Englannin naispoliisin edustajia: London Women’s Auxiliary Servicen päällikkö Mary S. Allen ja kyseisen viraston tarkastaja Helen Tagart. Nämä olivat saapuneet Suomen Liike- ja Virkanaisten Liiton sekä British-Finnish Societyn kutsumina selostamaan Englannin naispoliisin järjestelyä, tehtäviä ja toimintaa.

Allen kiitteli kaikesta hänelle osoitetusta ystävällisyydestä ja kertoi sitten, miten Englannin naispoliisijärjestö oli perustettu vuonna 1914. Luettelo työtehtävistä oli pitkä: huoltaa naisia, jotka olivat yrittäneet tehdä itsemurhan; kuulustella naisia ja lapsia väkivaltarikosten sattuessa; hoitaa prostituoituja koskevia asioita; kuljettaa naisvankeja vankilasta oikeuteen ja päinvastoin; saattaa naisvankeja matkoilla; hoitaa tapauksia, joissa naisia syytetään juopumuksesta ja huonosta käytöksestä; suorittaa vartiopalvelusta kaduilla, puistoissa ja aukioilla; avustaa naisten ja lasten kuulusteluissa; toimittaa naisvankien ruumiintarkastukset, huoltaa naisvankeja vankiloissa; valvoa lasten kaupustelulupia; pitää silmällä epäiltyjä taloja; avustaa bordellien tarkastuksissa; hankkia suojaa turvattomille naisille ja lapsille; tarkastaa huvittelupaikkoja sekä ilmoittaa niiden laatu; hoitaa päivystysvuoronsa poliisilaitoksilla; ilmoittaa kaikki lapsia kohdanneet pahoinpitelytapaukset; toimittaa arkaluontoisia tutkimuksia, jotka koskivat synnytyksen salaamista, lapsenmurhia, sikiönlähdettämistä, kaksinnaimista tai vastaavaa; valvoa panttilainakonttoreita; tarkastaa naisten yömajoja; ilmoittaa eläinräkkäystapaukset – ”ja lisäksi he saavat vielä esiintyä sovittelijoina perheriidoissa ja huoltaa laiminlyötyjä lapsia”.

Tällä kertaa tehtäväkenttä oli hyvin perinteinen ja myös sukupuolitettu. Allenin mukaan naispoliisin toimintaa joka tapauksessa kunnioitettiin ulkoisesti ja se oli omalla tavallaan tasa-arvoista. Virkapuvussaan naispoliisilla oli oikeus pidättää niin hyvin miehiä kuin naisia, ja miehet esiintyivät yleensä hyvin kauniisti ja kunnioittavasti naispoliisia kohtaan. Naispoliisit saivat usein kiitoskirjeitä äideiltä, jotka nyt uskalsivat jättää lapsensa leikkimään puistoihin ja leikkikentille naispoliisin suojeluksen. Lisäksi Allenkin mainitsi, että myös miehet kääntyivät usein heidän puoleensa asioissa, jotka koskivat heidän vaimojaan, tyttäriään ja lapsiaan. Myös nuorison huolto olisi uskottava naisille.

Allen pönkitti poliisien omanarvontuntoa muutenkin: poliisit olivat kaikkein tärkeimpiä henkilöitä yhteiskunnassa. Hehän vastasivat järjestyksestä ja turvallisuudesta eivätkä suinkaan olleet sellaisia pelottavia olioita, jotka vain ottivat kiinni rikollisia tai ohjasivat liikennettä.

Lopuksi Allen hahmotti myös naispoliisin ideaalikuva. Sivistyksellisen näkökulma nousi etualalle, ja siitä henki keskiluokkainen ihanne ja moraalit. Se asetti moraalisesti naisen suorastaan ylemmäs kuin mieskollegan (vaikka tämä ei minään etuina näkyntäkään):

Pubuja piti myös tärkeänä seikkana sitä, että naispoliisit ovat sivistyneitä naisia. Myöskin on suotavaa, että he astuvat palvelukseen vanheppina kuin miehet. Muutamissa maissa on naispoliiseihin nähden tyydytty samoihin vaatimuksiin kuin miehiinkin, mutta tulokset eivät ole olleet hyviä. Pubuja on ollut kouluttamassa ensimmäisiä saksalaisia naispoliiseja Kölnissä ja sielläkin vaadittiin, että naiset olivat korkeakoulun käyneitä.⁵⁰

Yhdysvalloissa kriteerit naispoliiseille vaihtelivat paikallisesti. Allen kuitenkin vakuutti, että naispoliisin ala oli niin vaativa, että siihen pystyivät vain sivistyneet naiset, ja naispoliisin työ oli omaksuttava varsinaisena elämänurana eikä vain jonkinlaisena yhteiskunnallisena hyväntekeväisyytenä. Hän painotti, että naispoliisialalle pyrkiviltä vaadittiin, että he olivat suorittaneet korkeakoulukurssin ja mieluummin opiskelleet yliopistossa. Pituuden suhteenkin oli tarkka määräys: he eivät saa olla viittä jalkaa neljää tuumaa lyhyempiä. Lisäksi aivan välttämättömiä olivat huumorintaju, hienotunteisuus ja tahdikkaus, ”mutta tunteellisuudella ei tässä ammatissa tee yhtään mitään”.

”Esitys, jonka tulkitsi suomeksi tarkastaja Venny Snellman, palkittiin pitkällisin, vilkkain suosionsoituksin”, *Suomen Poliisilehti* kuvasi.⁵¹

Vuoden 1933 lopulla *Suomen Poliisilehti* tiesi kertoa, että brittivieraat olivat esitelleet matkansa kokemuksia *The Police-woman's Review* -lehdessä. Siinä Allen oli maininnut myös yhden poliittisen näkökulman, josta suomalaislehdessä ei ollut kerrottu: hän oli antanut Helsingin pääpoliisiasemalla poliisimestari O.H. Wilkmanin oppitunnilla ohjeita, miten oli ehkäistävä kommunisteja pitämästä kiihotuskokouksia ja häiritsemästä sosialistien kokouksia. Kulttuurierot tai tulkintavaikeudetkin tulivat esiin: *Suomen Poliisilehden* toimitus mainitsi huvittuneen tuntuisesti Allenin kertoneen, että Suomessa alaikäisiä rikoksentekejiä saatettiin tuomita ”teollisuuskouluun” ja että kieltolain aikana miehet ja naiset joivat raakaa kotikeittoista perunaspriitä. Mitä tuli naispoliiseihin yleensä, Allen mainitsi Suomen korkeiden poliisiviranomaisten olevan edistyksellisiä: naispoliisien virkojen perustamista esti oikeastaan vain heikko taloudellinen tilanne.⁵²

Poliisimiehenkin palstoilla Englannin naispoliisi noteerattiin, mutta tätä ei hehkutettu edelläkävijänä tai esimerkkinä. Signeeraamattomassa artikkelissa ”Naispoliisikunnasta sananen” esiteltiin perusteellisemmin Yhdysvallat ja Saksakin ennen Englantia, eikä esittelyyn liitetty mitään kommentointia.⁵³ Kenties miehistölehdessä poliisi-identiteettiin liittyi voimakkaammin maskuliinisuus, ja nainen näyttäytyi hiukan kuin tunkeilijana.

Naispoliisien erityinen sivistystason vaatimus tuli ilmi myös *Poliisimiehen* kääntämässä ”Sieltä täältä”-uutisessa. Scotland Yard etsi uusia naispoliiseja, ja jutussa mainittiin, että pätevimmat potentiaaliset hakijat löytyisivät luultavasti maaseudun kyläkouluista tai sairaaloista, tai he olisivat opiskelemissa opettajattariksi ja sairaanhoitajattariksi. Naispoliisin ulkoisetkin kriteerit oli määritelty:

Kokelas ei saa olla 24 v. nuorempi, eikä yli 35 vuotta; hänen tulee olla naimaton, omata hyvät hampaat, hyvän näön, virbeettömät jalat sekä muutenkin hyvän ruumiinrakenteen ja terveyden, tasaisen mielenlaadun ja miellyttävän käyttäytymistavan, iloisen luonnon ja mitä parhaimman kasvatuksen. Sukkasillaan seisten tulee kokelaan olla ainakin 5 jalkaa ja 4 tuumaa (noin 163 cm.) pitkän.⁵⁴

Toisaalta kriteerien vaatiminen ei itsessään ollut sukupuolittamista, vaikka niiden sisältö sitä olikin. Vastaavia oli miehilläkin, ja niissä painottuivat fyysinen voima ja koko.

Lopuksi

Vuodet 1938 ja 1939 olivat suomalaisissa poliisilehdissä Englannin osalta erittäin hiljaisia. Suurimpina syinä kiinnostuksen hiipumiseen lienevät olleet kuvan vakiintuminen ja muiden kohteiden painoarvon kasvu. Tämä ei koskenut vain Saksaa, josta oli muutenkin kaiken aikaa ollut enemmän artikkeleita kuin Englannista – edelleen vältellen mainintoja Saksan poliittisesta järjestelmästä. Maailmantilanne itsessään

ja Saksan rooli siinä toki väistämättä lisäsivät kiinnostusta, olkoonkin, että se oli usein huolestunutta, ja poliisin tapauksessa selkeästi professionaalista.

Englantilainen poliisi oli näyttäytynyt monella tavalla poliisilehdissä esikuvana suomalaisille virkaveljille. Tämän kuvan mukaan Englannin poliisi oli tehokas, toimiva ja käytännöllinen, sen nauttima suosio kansalaisten keskuudessa ja materiaalin asema olivat paremmat kuin Suomessa, ja brittiläisissä tavoissa oli oma pikantti eksotiikkansa. Etenkin englantilaisen poliisimiehen suosiota kadettiin, ja Englannista löytyi esikuvallisuutta myös poliisin ay-henkisille jäsenille. Kritisoitavaa löytyi hyvin vähän, ja vaikka ammatin innovaatioita, tekniikkaa, rikostapauksia ja muita professionaalisia kertomuksia oli vähemmän kuin Saksasta, niitäkin oli.

Scotland Yard oli näissä kertomuksissa puolestaan hiukan samanlainen kuin New Yorkin pilvenpiirtäjät olivat maailmansotien välisen ajan ajanviettelehdille: jotain myyttistä, mahtavaa ja kiehtovaa, ja salaisuuksien vartijan roolin vuoksi kiehtovuudessa oli vielä aivan oma lisämakunsa.

Englannin naispoliisien asemasta löytyi jopa edistyksellisuuden ja moderniuden kuva, jollaista ei välttämättä olisi odotettu niin tapakonservatiivisesta maasta.

Englantilainen poliisi täytti näin ollen monenlaisia rooleja, jotka poikkesivat muista maista. Suomalaisissa poliisilehdissä Saksa oli suorittava, professionaalinen, tekninen ja innovatiivinen. Pohjoismaat näyttäytyivät veljinä, joissa oli vahva tuttuuden tunne, etenkin Ruotsissa, ja yhä voimakkaammin 1930-luvun kuluessa. Viroon ja Unkariin, etenkin näiden poliisimiesten vierailuihin, puolestaan vuodatettiin tunnekylläisyyttä. Suoraa poliittista viestiä kirjoituksista ei kuitenkaan ole löydettävissä, eivätkä Suomen oman sisäpolitiikan muutoksetkaan vaikuta antaneen virikkeitä poliisilehtien kirjoittelutyylin tai kiinnostuksen kohteiden muutokselle muuten kuin hyvin yleisellä, ei kovinkaan konkreettisella tasolla.

70

Englannin rooli suomalaisille poliisille oli olla pääasiassa samaa kuin muille suomalaisille, minkä lisäksi maa oli valtaenemmistön mielissä yhteiskunnallisen vakauden, poliittisen vapauden ja lainmukaisen demokratian majakka. Se oli tietyissä tavoissaan ”omituinen”, mutta siinäkin erikoisuudessaan tavallaan arvostettava, ja se varusti tarvittaessa myös viihteennälkäisille rikoksista kiinnostuneille oman materiaalin. Tämän huomasi aikoinaan suomalaisista jopa Agatha Christie.⁵⁵

- ¹ Suomalaisesta Saksa-kuvasta ja Saksa-kontakteista yleensä ks. esim. Osmo Hyytiä, *Suomi ja Hitlerin Saksa 1933–1939* (Helsinki: Minerva, 2012); Markku Jokisipilä ja Janne Könönen, *Kolmannen valtakunnan vieraat. Suomi Hitlerin Saksan vaikutuspiirissä 1933–1944* (Keuruu: Otava, 2013); Vesa Vares, *Vuileää veljeyttä. Suomi ja Saksa 1918–1939* (Helsinki: Otava, 2018).
- ² Ks. esim. Britta Hiedanniemi, *Kulttuuriin verbottua politiikkaa. Kansallissosialistisen Saksan kulttuuripropaganda Suomessa 1933–1940* (Keuruu: Otava, 1980), 176–181; Vares, *Vuileää veljeyttä*, 489–503.
- ³ Ks. esim. Heikki Roiko-Jokela, *Ihanteita ja reaali politiikkaa. Rudolf Holstin toiminta Baltian maiden kansainvälisen de jure -tunnustamisen ja reunavaltioyhteistyön puolesta 1918–1922*. Studia Historica Jyväskyläläisiä 1995 (Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto 1995).
- ⁴ Ks. esim. Tuomo Polvinen, *J.K. Paasikivi. Valtiomiehen elämäntyö 2, 1918–1939* (Juva: WSOY, 1992); Vares, *Vuileää veljeyttä*, 274–282.
- ⁵ Vares, *Vuileää veljeyttä*, 377–488. – Hiedanniemi viittaa samaan ilmiöön kulttuuripiirien osalta.
- ⁶ Ilkka Levä, *Kansallistalvion teräsmiehestä valtakunnan sovittelijaksi. Poliisikulttuurin psykohistorialliset solmukohdat 1930-1997*. Bibliotheca Historica 116 (Helsinki: Suomalisen Kirjallisuuden Seura, 2008).
- ⁷ Juho Pitkänen, ”Yksinkertainen, mutta ryhtiä ja tahdikkuutta osoittava”. Poliisin identiteetti ja ulkomaiset esikuvat Suomen Poliisilehdessä 1920-luvulla,” *Hybris* 2 (2023), <https://hybrislehti.net/poliisin-identiteetti-ja-ulkomaiset-esikuvat-suomen-poliisilehdess-1920luvulla>.
- ⁸ Ks. myös Pitkänen ”Yksinkertainen, mutta ryhtiä ja tahdikkuutta osoittava”.
- ⁹ Vesa Vares, *Maakuntaa ja yhteiskuntaa palvellen. Turun poliisi 1918-2016. Turun poliisi 200 vuotta, osa II* (Turku; Turun poliisi, 2016), 13–16.
- ¹⁰ ”Muiden sivistysmaiden kokemuksia tuotava meille!,” *Suomen Poliisilehti*, 6/1925, 69–70.
- ¹¹ A.A-n, ”Mistä varteenotettava esikuva?,” *Suomen Poliisilehti* 21/1932, 517–518.
- ¹² Politivennnen, ”Englannin maaseutupoliisin työmailta,” *Suomen Poliisilehti*, 10/1924, 144-146.
- ¹³ Malakias Pamppunen, ”Kevyitä juttuja vakavista asioista,” *Suomen Poliisilehti*, 20/1924, 284–285.
- ¹⁴ ”Suuren maailman’ näköpiiristä,” *Suomen Poliisilehti*, 20/1924, 283–284.
- ¹⁵ ”Suuren maailman’ näköpiiristä,” *Suomen Poliisilehti*, 20/1924, 283–284.
- ¹⁶ ”Brittien valtakunnannäyttely ja Englannin poliisi,” *Suomen Poliisilehti*, 21/1924, 293–294.
- ¹⁷ ”Englannin poliisi,” *Suomen Poliisilehti*, 10/1927, 141.
- ¹⁸ ”Englannin poliisi,” *Suomen Poliisilehti*, 10/1927, 141.
- ¹⁹ Walther Volbach, ”Brittiläisen Intian poliisi ja poliisitekniikka,” *Suomen Poliisilehti*, 9/1937, 225–227.
- ²⁰ ”Rikollisten takaa-ajo radion avulla,” *Suomen Poliisilehti*, 24/1937, 659–663.
- ²¹ ”Rikollisten takaa-ajo radion avulla,” *Suomen Poliisilehti*, 24/1937, 659–663.
- ²² ”Britanian salainen poliisi,” *Poliisimies*, 10/1937, 347, 348.
- ²³ ”Eräs 50-vuotismuisto,” *Suomen Poliisilehti*, 20/1937, 496–498.
- ²⁴ ”Englannin kasvava rikollisuus,” *Suomen Poliisilehti*, 11/1932, 279.
- ²⁵ ”Englantilainen käsitys poliisista,” *Suomen Poliisilehti*, 17/1932, 384.
- ²⁶ ”Vartiopalvelus Englannissa,” 19–23/1929, *Suomen Poliisilehti*, 200–202.
- ²⁷ ”Järjestysvalta ja suuri yleisö,” *Poliisimies*, 7/1931, 109–110.
- ²⁸ ”Järjestysvalta ja suuri yleisö,” *Poliisimies*, 7/1931, 109–110.
- ²⁹ ”Journée: Scotland Yard,” *Suomen Poliisilehti*, 12/1933, 278–279.
- ³⁰ ”Ajanviete osasto. Lontoon ’Bobby’ vaiko meidän ’Mikko’ ,” *Poliisimies*, 23–24/1935, 685–686.
- ³¹ ”Scotland Yard 100-vuotias,” *Suomen Poliisilehti*, 24/1929, 259–262.
- ³² ”Eräs satavuotismuisto,” *Poliisimies*, 2/1930, 43–44.
- ³³ ”Journée: Scotland Yard,” *Suomen Poliisilehti*, 12/1933, 278–279.
- ³⁴ ”Journée: Scotland Yard,” *Suomen Poliisilehti*, 12/1933, 278–279.
- ³⁵ Sivullinen, ”Suomalainen ja ulkomaalainen poliisi siviilimiehen silmällä nähtynä,” *Poliisimies*, 23–24/1935, 713–714.
- ³⁶ ”Uudistussuunnitelmia Lontoon poliisissa,” *Suomen Poliisilehti*, 12/1933, 326–327.
- ³⁷ ”Ulkomailta,” *Poliisimies*, 23–24/1933, 849.
- ³⁸ Aarne Lautsa, ”Helsingistä Scotland Yardiin,” *Suomen Poliisilehti*, 11– 12/1934, 275–276.
- ³⁹ Aarne Lautsa, ”Helsingistä Scotland Yardiin,” *Suomen Poliisilehti*, 15/1934, 341–343.
- ⁴⁰ K.M., ”Poliisitoimeen antautuminen,” *Poliisimies*, Näytenumero 1929, 6–7.
- ⁴¹ ”Poliisimies kansan ihanteeksi!,” *Poliisimies*, 3/1930, 56–57.
- ⁴² ”Poliisikunnan liitto- ja yhdistystoiminnan tarkoitus,” *Poliisimies*, 22/1930, 177.
- ⁴³ ”Poliisilakkoja Englannissa,” *Poliisimies*, 6/1936, 147–149.
- ⁴⁴ Vares, *Maakuntaa ja yhteiskuntaa palvellen*, 65–75, 111–115.
- ⁴⁵ Tilma Hainari, ”Naiset järjestysvallan palveluksessa,” *Suomen Poliisilehti*, 9/1923, 125–128.
- ⁴⁶ Tilma Hainari, ”Naiset järjestysvallan palveluksessa,” *Suomen Poliisilehti*, 9/1923, 125–128.
- ⁴⁷ ”Naispoliisit eri maissa,” *Suomen Poliisilehti*, 1/1928, 6, 7.
- ⁴⁸ ”Naispoliisit ulkomailla,” *Suomen Poliisilehti*, 21/1931, 407.
- ⁴⁹ ”Naispoliisin toiminta Englannissa,” *Suomen Poliisilehti*, 8/1930, 145–146.
- ⁵⁰ ”Englannin naispoliisin edustajia Suomessa,” *Suomen Poliisilehti*, 6/1933, 140–141.

⁵¹ ”Englannin naispoliisin edustajia Suomessa,” *Suomen Poliisilehti*, 6/1933, 140–141.

⁵² ”Englantilaisten naispoliisien Suomenmatka,” *Suomen Poliisilehti*, 23–24/1933, 494.

⁵³ ”Naispoliisikunnasta sananen,” *Poliisimies*, 8/1935, 188.

⁵⁴ ”Sieltä täältä,” *Poliisimies*, 11/1936, 387.

⁵⁵ Agatha Christie, *Cards on the table*. Published by the Crime Club by Collins. First published in Great Britain by Collins the Crime Club, 1936 (Harper Collins Publishers, ei painopaikkaa 2007), 81.